

De tien meest betrouwbare soorten

Met vaste planten kan je fraaie, onderhoudsvriendelijke en goed betaalbare beplantingen voor plantsoen, park of groenstrook maken. Of dat lukt, hangt af van de sortimentskeuze afgestemd op de functionaliteit en de locatie. PPO deed hier onderzoek naar en toont tien vaste planten die zich in het openbaar groen hebben bewezen.



Tekst Margareth Hop / Beeld PPO

Wie denkt de gouden sortimenttips voor openbaar groen op een presentatiebladje te krijgen, komt bedrogen uit. Het is niet mogelijk om de allerbeste vaste planten voor toepassing in heel Nederland aan te wijzen. Natuurlijk zijn er binnen het huidige tuinplantensortiment verschillende goede vaste planten voor extensief beheer te vinden. Maar elke locatie stelt eigen eisen en de beplanting kan verschillende functies hebben zoals verfraaiing, onkruidonderdrukking, camouflage of rijbaanscheiding. Per locatie streeft een gemeente meestal naar een ander eindbeeld. Bovendien kan de plantkeuze aangepast worden aan de kennis en ervaring van de onderhoudsploeg. Wat de meest geschikte plant is en de beste plantencombinatie is dus beter per locatie te bepalen.

De afgelopen jaren zijn er speciale selecties voor toepassing in het openbaar groen op de markt gekomen. Ook voor deze soorten geldt dat ze moeten voldoen aan veel eisen, waarvan sommige voortvloeien uit de functie die de plant moet vervullen, en andere uit de locatie waar de plant komt te staan.

Eisen aan functionaliteit

■ **SIERWAARDE** Veel kleine bloemen in plaats van weinig grote die gevoeliger voor vandalisme zijn, zorgen voor sierwaarde in het plantvak. Jaarrond aantrekkelijk met een lange bloeitijd, mooi blad of een interessante winterhabitus is een groot voordeel. Maar ook bloei in het toeristenseizoen kan een vereiste zijn.

■ **HOOGTE** Bodembedekkers van 40 cm of hoger onderdrukken onkruid het beste. Lagere bodembedekkers zijn geschikt bij toepassing onder bomen of struiken. Planten met een hoogte van maximaal 60-70 cm zijn geschikt voor aanplant naast wegen, zodat automobilisten eroverheen kunnen kijken. Naast fiets- en wandelpaden mag de beplanting niet boven de 80-100 cm uitkomen vanwege de sociale veiligheid.

■ **STEKELS** Stekels zijn vaak ongewenst omdat ze zwerfvuil vasthouden. Ze kunnen wel nuttig zijn als er bijvoorbeeld veel konijnenvraat voorkomt.

■ **SNELLE SLUITING** Vaste planten functioneren goed als deze aan het eind van het eerste groeiseizoen al een volledig gesloten laag vormen. Kruidachtige vaste planten sluiten meestal sneller dan halfheestertjes als *Vinca* en *Pachysandra*.

■ **LEVENSDUUR** Planten die niet elke paar jaar gescheurd hoeven te worden om goed te blijven groeien en bloeien, verdienen de voorkeur. De keuze voor *Aster ageratoides* is beter dan die voor *Aster novi-belgii*.

■ **STEVIGHEID** Planten moeten goed blijven staan, ook op winderige plaatsen. Snel herstel na schade is een pluspunt. Stengels die ook in de winter blijven staan, houden het plantvak goed zichtbaar en kunnen sierwaarde hebben.

■ **ZIEKTE- EN PLAAGRESISTENTIE** Een lichte blaadaantasting is niet erg, maar soorten mogen niet te gevoelig zijn voor bijvoorbeeld verwelkingsziekten. Plagen zijn vaak te remmen door niet te veel gevoelige soorten bij elkaar te zetten.

■ **UITZAAI** Het is beter om plantensoorten die zich veel uitzaaien over grote afstanden niet te plaatsen. Zaaïen naast de moederplant is acceptabel in plantvakken, maar deze planten zijn niet geschikt voor gebruik naast bestrating met voegen.

■ **AANTREKKELIJKHEID VOOR VLINDERS EN VOGELS** Vlinderlokkende planten voegen een extra positief aspect toe aan de beplanting, vooral op plaatsen met veel bezoekers.

■ **EETBAARHEID** Eetbare planten zijn vooral interessant voor kruidentuintjes en pluktuinen.

grondverbetering, zoals bezanding van zware klei of verhoging van het humusgehalte.

■ **LICHTHOEVELHEID** Zoek niet de grenzen van de mogelijkheden van de planten op. Schaduwplanten die toch in de zon gezet worden, zullen bij droogte water eisen en zijn dan dus niet extensief te beheren.

■ **VOCHTHUISHOUDING** Kies ook hier de juiste plant bij de locatie. Door te zorgen voor een goede drainage wordt de plantkeuze veel groter.

■ **GROOTTE VAN HET VAK** Kies voor kleine vakken polvormige groeiers of planten met korte uitlopers. Voor grote oppervlakken zijn planten met uitlopers juist gunstig, omdat die snel dichtgroeien.

■ **GIFTIGHEID** Zet geen giftige planten in de buurt van scholen of speelplaatsen. Er gebeuren weinig ongelukken mee, maar voorkomen is beter dan genezen.

■ **WINTERHARDHEID** Plant geen soorten als *Gunnera*, *Lavatera* en *Verbena bonariensis*, die wel geschikt zijn voor extensief beheer maar in grote delen van Nederland niet winterhard. Alleen in West-Nederland komen zij betrouwbaar de winter door.

■ **ZOUTTOLERANTIE** Zorg voor een goede randafwerking van het vak, zodat zoutschade door strooizout voorkomen wordt. *Pachysandra* is heel gevoelig voor zout. Enkele zouttolerante planten zijn *Artemisia*, *Aster*, *Hemerocallis*, *Hosta*, *Liriope*, *Miscanthus*, *Sedum* en *Waldsteinia*. ■

Eisen gekoppeld aan de locatie

■ **GRONDSOORT** Kies planten die goed op de betreffende grondsoort kunnen groeien, of zorg voor



Alchemilla mollis (vrouwenmantel) is een uitstekende bodembedekker met een neutrale kleur. De plant is breed inzetbaar, maar zaait wel uit.



Aster ageratoides is een stevige, gezonde aster voor vakken of randen. Lage en hoge rassen zijn beschikbaar in lichtpaars en wit. *Kalimeris incisa* is in gebruik vergelijkbaar, maar bloeit eerder. (Foto: *Aster ageratoides* 'Asran')



Geranium is een rijkbloeiende dichte bodembedekker. Voor elke locatie is wel een geschikte soort te vinden. De plant doet het ook goed in mengsels. (Foto: *Geranium* 'Tiny Monster')

Dit is het tweede artikel in een serie van vier over vaste planten in het openbaar groen. Dit artikel behandelt de sortimentskeuze. De volgende artikelen gaan over manieren om vaste planten toe te passen en de organisatie en kennisuitwisseling rond vaste planten. Het vorige artikel in T&L 6 was gewijd aan de voorbereiding.



Nepeta is een bodembedekker voor vakken en randen op wat drogere en zonnige locaties. De plant heeft een rustige bloemkleur en is een goede insectenlokker. (Foto: Nepeta (Faassenii groep) 'Six Hills Giant')



Pachysandra terminalis is een wintergroene halfheester en een prima bodembedekker voor vochtige schaduwrijke locaties. Hij groeit na aanplant niet snel dicht, maar blijft daarna jaren goed. (Foto: P. terminalis 'Green Sheen')



Persicaria amplexicaulis is een hoge plant die snel dichtgroeit. Hij heeft een lange bloei in de nazomer en combineert goed met grassen. (Foto: P. amplexicaulis 'Speciosa')

Vaste planten in Nederlands openbaar groen

Over het onderzoek heeft PPO het rapport 'Vaste planten in Nederlands openbaar groen' uitgegeven. Daarin staat een uitgebreid overzicht van zaken die bij toepassing van extensief beheerde vaste planten van belang zijn. Het rapport is via www.ppo.wur.nl te bestellen en te downloaden (zoek op Publicaties, Rapporten bomen). Het onderzoek werd gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

Tip

Om een goede plantkeuze te maken, is praktijkervaring met vaste planten in openbaar groen erg belangrijk. Als je als gemeente advies inwint bij een kweker, ontwerper of aanleg- en onderhoudsbedrijf, is het nuttig om ook bij afgeronde projecten van deze bedrijven te gaan kijken. Met goed functionerende beplantingen bewijzen zij dat ze het werken met vaste planten in de vingers hebben.



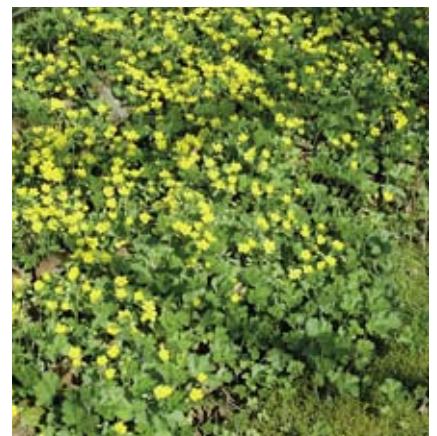
Rudbeckia is als vakbeplanting en als accentplant inzetbaar. De plant heeft een lange, rijke bloei en een mooie winterhabitus. (Foto: Rudbeckia fulgida 'Goldsturm')



Sedum spectabile (en hybriden) is een accentplant of plant voor kleine vakken en randen, vooral op droge zonnige locaties. De plant heeft een mooie winterhabitus en is een goede vlinderlokker. (Foto: Sedum 'Herbstfreude')



Symphytum staat bekend als een zeer dichtgroeende bodembedekker voor schaduwrijke plaatsen. Hij verdraagt drassige grond goed en fungeert uitstekend onder heesters of als boomspiegel. (Foto: S. grandiflorum)



Waldsteinia is een dichte, wintergroene bodembedekker voor onder bomen of heesters. Geschikt voor kleine tot zeer grote vakken, ook op (beschaduwde) taluds. (Foto: Waldsteinia ternata)